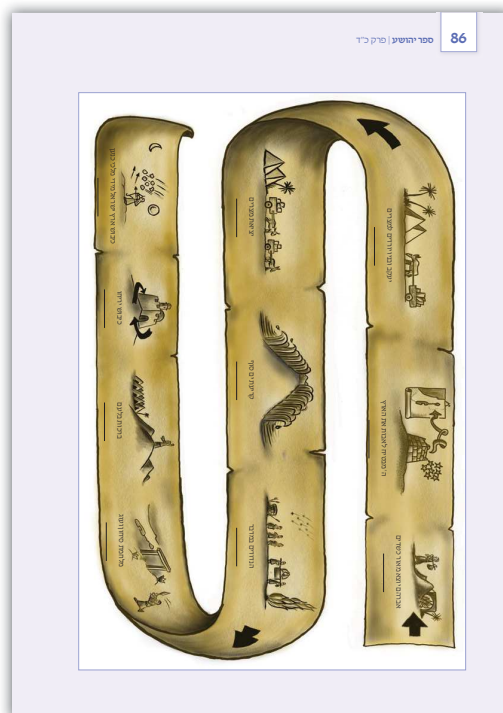

פרק כ"ד

יחידה 49 - יהושע מזכיר לכל העם את קורותיו מימי אברהם אבינו ועד ימיו (א'-ט"ז)

86 ספר יהושע | פרק כ"ד

85 ספר יהושע | פרק כ"ד

פרק כ"ד

ספר יהושע		החלקת הארץ		כיבוש הארץ		הכניסה לארץ	
סוף ימי יהושע	המנוח	עיר	החלקה	החלקה	המטח	ראשית	הכניסה
הברית	צוואת	עיר	בשילה	בגלגל	המטח	הכניסה	הכניסה
בשכם	היהושע	העיר	המקלט	המקלט	המטח	הכניסה	הכניסה
כ"ד	כ"ב	כ"א	כ"א	כ"א	כ"א	כ"א	כ"א

יחידה 49 - יהושע מזכיר לכל העם את קורותיו מימי אברהם אבינו ועד ימיו (א'-ט"ז)

- השלימו: יהושע נתן לעם ישראל ברייה (ד'-ט"ו): 'בחרו לכם היום את מי תעבדון':
 אם
 ואם
 2. וסיים יהושע: גם אם אתם תבגדו בה ותפרשו מעבודתו:

בני ארץ ישראל (פסוק י') - לא הסכימו. לא הסכימו.

3. בציר הזמן שבעמוד הבא מתאר רצף של אירועים שאירעו לאבותינו, מימי אברהם אבינו ועד לימות יהושע. כתבו ליד כל אירוע באיזה פסוק הוא מופיע.

הקדמה

העיר שכם - יהושע מכנס את כל ישראל בשכם, השוכנת צפונית לעיר ירושלים בנחלת שבט אפרים, בעמק בין הר גריזים להר עיבל.

בתורה נפגשנו מספר פעמים עם העיר שכם. לדוגמה: בשכם בנה אברהם מזבח בפעם הראשונה (בראשית י"ב, ו'-י'). גם בספר יהושע נפגשנו בעיר שכם:

1. בשכם נכרתה הברית עם כניסת ישראל לארץ (פרק ח');

2. שכם נמצאת בנחלת שבט אפרים, ובה הייתה עיר מקלט.

תולדות עמנו - יהושע מתאר את ההיסטוריה של עם ישראל מאברהם ועד כיבוש הארץ. לידיעת ההיסטוריה של העם ישנה משמעות חשובה מאוד, הנובעת מהרצון להיות שייך למהלך שיש לו מטרה וייעוד. האדם אינו כעלה תלוש, אלא מקורו בשורשים, ענף ועץ שיש להם המשך וקיום נצחי. ידיעה זו דוחפת את האדם קדימה להמשיך את שרשרת הדורות.

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

1. איזה תהליך מתאר יהושע במהלך נאומו?
2. מה רצה יהושע ללמד את העם בתיאור זה?

אפשרויות למענה ולדיון

הנקודה המרכזית בנאום של יהושע היא חובת ההליכה בדרכי ה' וזכירת חסדיו עמנו. בנאום זה יהושע מתאר את תהליך יצירתו האלוקי המופלא של עם ישראל החל מאברהם אבינו וכלה בכיבוש הארץ. הקב"ה מקרב את עמו ישראל לאורך כל ההיסטוריה, נלחם לישראל ועשה להם נסים, והוא הנותן להם את הארץ שזכו לה. דורו של יהושע זכה לנסים מכיוון שדור זה עבד את ה' "בתמים ובאמת". על ישראל חלה החובה לדבוק בקב"ה ולא לזגזג בין עבודת אלילים לבין עבודת ה'.

המסרים העולים מן היחידה

1. **חשיבות ידיעת ההיסטוריה של עם ישראל:** יהושע מאריך בתיאור שלשלת הדורות של ישראל מאז אברהם אבינו ועד סוף ימיו.
2. **גדולת האבות:** הפסוקים מתארים קרבה גדולה בין הקב"ה לאבות הבאה לידי ביטוי במילים: "ואתן", "ואקח", "ואשלח".

הצעות להמחשה ולהרחבה

1. פרסמו מודעה בעיתון והזכירו בה את המסרים שרצה יהושע ללמד את עם ישראל.
2. שרטטו מפה על לוח הכיתה, שבה תראו את כל התלאות של אבותינו, החל מעבר הנהר וכלה במעבר הירדן.
3. **משימה:** חלקו דף למספר ריבועים, שבהם תוכלו לצייר את האירועים ההיסטוריים בתולדות עם ישראל שמתאר יהושע. האירועים הם:
 1. אברהם מגיע לארץ ישראל;
 2. יצחק נולד לאברהם;
 3. יעקב ובניו יורדים למצרים;
 4. מכות מצרים מידי משה ואהרן;
 5. עם ישראל עובר בים סוף.

4. **חידון:** מי אני? מתחו קו בין הדמות למשפט המזהה אותה:

1. אני אבא של אברהם.
2. אני אבא של עשו.
3. לבן שלי קראו בלק.
4. רציתי לקלל את ישראל.
5. לאח שלי קראו אהרון.
6. נלחמנו בעיר יריחו.
7. אספתי את כל ישראל לעיר שכם.
8. ירדנו למצרים.

יחידה 50 - ישראל בוחרים לעבוד את ה'. יהושע מזהיר אותם שה' אל קנא (ט"ז-כ"א)

87 ספר יהושע | פרק כ"ד

**יחידה 50 - ישראל בוחרים לעבוד את ה'.
יהושע מזהיר אותם שה' אל קנא (ט"ז-כ"א)**

4. צטטו את הפסוקים שבהם משיב העם ליהושע:
"ועין העם ויאמר: _____"
"ויאמר העם אל יהושע: _____"
5. מפני מה לא יכלו לעבוד את ה'?

באגף מילים

לא אכתי (פסוק י')
אביני
לא יח' (פסוק י"ט)
לא יחיל
לא-ל קמ הוא
(פסוק י"ט) - הקב"ה ארבע
את ישראל, לכן הוא נודע
בחוסה רבה כפי שלא
הולך בדרכי.

הקדמה

הקב"ה נותן לאדם בחירה חופשית - לבחור בטוב או ברע. מחד, אם האדם בוחר ברע, הרי הוא בוחר להתרחק מהקב"ה. ריחוק זה יביא על האדם צרות ורעות. מאידך, אם האדם בוחר בטוב, הרי הוא בוחר להידבק במקור הטוב שבעולם, בקב"ה. בחירה בקב"ה באופן טבעי תוריד על האדם שפע ברכה והצלחה.

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

1. מה מיוחד בברית ההדדית?
2. מה ההבדל בין המעמד המתואר בפרק כ"ג למעמד המתואר בפרק כ"ד?

אפשרויות למענה ולדיון

עם ישראל בוחר בכריתת הברית עם הקב"ה, כלומר הברית אינה כפויה אלא יש בה שני צדדים שמקבלים אותה במלואה. העניין המרכזי העומד מאחורי כריתת הברית בין ה' לעם ישראל הוא בחירתם החופשית של ישראל בה' ובמצוותיו. ה' בחר באבות ובאומה והבנים חוזרים ובוחרים בה' אלוקי ישראל, איתו כרתו ברית בסיני. יהושע מדגיש שכאשר בוחרים בקב"ה, בוחרים בטוב.

מה ההבדל בין המעמד הראשון שמופיע בפרק כ"ג למעמד השני בפרק כ"ד? ייתכן שבמעמד הראשון יהושע דיבר אל כל העם, אך העם כלל לא הגיב לדברי יהושע. חוסר התגובה של העם יכול להתפרש כהסכמה, אך יכול להתפרש גם כאי הסכמה. אם כן, יהושע נמצא בחוסר ודאות ביחס לעמדת העם. לכן יהושע חזר וכינס את ישראל בשנית, כדי לומר להם דברים שבהכרח יצטרכו להשיבו, ומתוך תשובתם ידע יהושע מה העם אכן חושב.⁵⁶

המסרים העולים מן היחידה

1. **קבלת תוכחה:** יהושע מוכיח את העם ללכת בדרך ה'. העם מקבל את התוכחה ומכריז שילך בדרך ה'.
2. **בחירה חופשית:** יהושע מאפשר לעם לבחור בדרך ה', והעם בוחר בדרך ה'.

הצעות להמחשה ולהרחבה

ביצוע תרגיל עם התלמידים שילמדם את החשיבות והכוח שיש בבחירה החופשית. לצייר ציור של ילד שמתלבט בין לעשות מעשה לא טוב (להציק לחבר וכד') ובין מעשה טוב (לעזור לחבר). בכיתה ניתן לפתח דיון כיצד אנו בוחרים בטוב, מה גורם לנו לבחור בטוב וכד'.

56 על פי פירושו של הרב אליהו מאלי לספר יהושע 'אורות מציון', עמ' 468.

יחידה 51 - כריתת הברית והקמת אבן לעדות, מות יהושע. קבורת עצמות יוסף. מות אלעזר (כ"ב-ל"ג)

89 ספר יהושע | פרק כ"ד

12. דמיינו שאתם נוכחים בהלווייתו של יהושע בן נון. מה אתם רואים? מה מספרים עליו ראשי ישראל שמספידים אותו? כתבו זאת כדף ביומן.

לה בנות 50 לקימת בני ישראל לעד
אלעזר הקרן

88 ספר יהושע | פרק כ"ד

יחידה 51 - כריתת הברית והקמת אבן לעדות, מות יהושע. קבורת עצמות יוסף. מות אלעזר (כ"ב-ל"ג)

6. עם ישראל רוצה לעבוד את ה' ומעיד על כך. מה יהושע דורש מהם לעשות לצורך כך?

7. מה הדברים שעושה יהושע במהלך כריתת הברית בין ה' לעם ישראל?

8. ציינו בריחות נוספות שלמדתם עליהן בעבר.

9. בן כמה היה יהושע במוותו? היכן נקבר?

10. איזו ברכה הייתה לעם ישראל כל ימיו של יהושע וימי הזקנים שאחריו (פסוק ל"א)?

11. היכן נקבר אלעזר בן אהרן?

קבר יוסף

הקדמה

סגולת ישראל - עם ישראל והקב"ה כורתים ברית, שמשמעותה היא שעם ישראל קשור אל הקב"ה ותלוי בו. קשר זה אינו ניתן להפרה ולביטול כיוון שיש זיקה עמוקה החבויה בתוך עם ישראל, הקושרת בין ישראל לאביהם שבשמים. לפי דעת גדולי מחשבת ישראל בדורות קדמונים ומאוחרים, נקודה זו נקראת 'סגולת ישראל'. התורה מוציאה לפועל את ה'סגולה' באמצעות קיומה ושמירתה.

קבורת הצדיק - בפרק מתוארת קבורתם של יהושע, אלעזר בן אהרן ויוסף. הקבורה מבטאת את כבוד המת ואמונה בתחיית המתים.

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

1. במה מקבילה כריתת ברית זו למעמד הר סיני?
2. מדוע לדעתכם נקברים שלושתם בשטחו של שבט אפרים?
3. מדוע נקרא יהושע "עבד ה'?"

אפשרויות למענה ולדין

כתיבת התורה ע"י יהושע מהווה כעין מתן תורה מחדש.

יהושע מכונה בסוף הספר "עבד ה'", כמו שכונה משה רבנו בתחילת הספר.

עם ישראל עבד את ה' כל ימי יהושע. תיאור זה מיוחד בכל התנ"ך, כיוון שלא מצאנו בעם ישראל תקופות רבות שישראל עבדו את ה' במשך זמן רב.

בסיום הספר מתוארות שלוש קבורות - של יהושע ושל אלעזר בן אהרון, מנהיגי אותו הדור, ושל יוסף, שהשביע את בני ישראל בסוף ספר בראשית לקברו בארץ ישראל. קבורה זו מהווה סיום למהלך שהחל בחומש הראשון בתורה ומסתיים בספר הראשון בנביאים.

כולם נקברים בנחלת אפרים בן יוסף, שבטו של יהושע.

המסרים העולים מן היחידה

1. **חסד של אמת:** שנים רבות אחרי שהצטוו לקבור את יוסף בארץ ישראל, כמסופר בחומש בראשית פרק נ', עם ישראל מקיים את ההבטחה, על אף שאינם מקבלים שום דבר עבור ביצוע הקבורה.

2. **כבוד לזקנים:** יהושע מת בגיל מופלג, בן מאה ועשר. העם מכבד אותו בקבורה במקום השייך לשבט אפרים, שאליו משתייך יהושע.